

УДК 330.534.4

Зелінська О.М.

Луцький національний технічний університет

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ

В даній статті основну увагу приділено сучасним проблемам конкурентоспроможності вітчизняної економіки, які є першочерговими і потребують ретельного дослідження та вирішення. Ця проблема ускладнюється незворотними процесами інтеграції, які охоплюють національні економіки світу.

Ключові слова: інтеграція, конкурентоспроможність, конкуренція, національна економіка.

Zelinska O.

COMPETITIVE ECONOMY OF UKRAINE IN THE INTEGRATION

In this article attention is paid to modern problems of national economy that have high priority and require a thorough investigation and resolution. This problem is complicated by irreversible processes of integration, covering national economy of the world.

Key words: integration, competitiveness, competition, national economy.

Зелинская О.Н.

КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬ ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ В УСЛОВИЯХ ИНТЕГРАЦИИ

В данной статье основное внимание уделено современным проблемам конкурентоспособности отечественной экономики, которые являются первоочередными и требуют тщательного исследования и решения. Эта проблема осложняется необратимыми процессами интеграции, которые охватывают национальные экономики мира.

Ключевые слова: интеграция, конкурентоспособность, конкуренция, национальная экономика.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. В сучасних умовах господарювання економіка України потребує не тільки рішучих дій щодо подолання кризових явищ, але й створення сприятливого середовища для розвитку підприємництва. Це пов'язано, перш за все з тим, що успішна діяльність підприємницьких структур є можливою лише при відповідних умовах національної економіки. Метою будь-якої

цивілізованої країни є пошук шляхів підвищення добробуту нації на основі високого рівня конкурентоспроможності товарів і послуг. Оскільки національна економіка розвивається в умовах інтеграції, то доцільно розглянути поняття конкурентоспроможності економіки України.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Питання конкурентоспроможності національної економіки посідає вагомe місце в економічних дослідженнях як вітчизняних, так й іноземних вчених-економістів. Серед них варто відзначити роботи науковців, зокрема А.ПвловМ., Портер, Б.Иванов, І.Крючкова, В.Гейць, А.Гальчинський та інші.

Цілі статті. Визначення сутності економічної інтеграції, її особливостей на сучасному етапі господарювання; дослідження впливу інтеграції на конкурентоспроможність економіки України.

Викладення основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Оскільки Україна є учасником міжнародних економічних відносин, то вона повинна прагнути до підвищення свого рівня конкурентоспроможності на базі використання усіх можливостей, що витікають із системи світогосподарських зв'язків. Однак на практиці ми є свідками того, що конкурентоспроможність України не підвищується, а навпаки, знижується.

Отже, створення умов для підвищення конкурентоспроможності національної економіки є одним з головних факторів забезпечення високого рівня життя аселення країни. Зокрема, слід пам'ятитати про те, що сприяння монополізму через усунення конкуренції з ринку призводить, як правило, до зворотніх процесів. Насправді рівень конкурентоспроможності кріини має досить важливе значення, про що свідчить вислів професора Гарвардського університету Роберта Рейча: «Америка завжди процвітала за рахунок конкуренції, тому одна думка про втрату конкурентоспроможності на світових ринках викликає у жителів США загальну стурбованість, яку можна назвати своєрідною масовою хворобою» [3, с. 38].

Слід відмітити, що найчастіше під конкурентоспроможністю розуміють реальну і потенційну можливість підприємств за певних умов проектувати, виготовляти та реалізовувати товари, що за цінovими і неціновими характеристиками є привабливішими для споживачів, ніж товари їхніх конкурентів.

При цьому наявність ситуації, за якої вимоги до товарів постійно зростають, примушують підприємства знаходитися в постійному пошуку і є стимулом для успішної діяльності. Таким чином, стан

конкурентоспроможності залежить від взаємозв'язку між умовами попиту і пропозиції.

Аналізуючи вплив держави на формування високого рівня конкурентоспроможності національної економіки, доцільно розглянути поняття конкурентоспроможності товару і конкурентоспроможності підприємства. Взаємодія зазначених складових визначає загально-національний рівень конкурентоспроможності. Розглянемо детальніше суть цих двох складових, що впливають на конкурентоспроможність національної економіки.

Отже, конкурентоспроможність підприємства – це відносна характеристика, яка відображає відмінності у розвитку даного підприємства від розвитку конкурентних підприємств за ступенем задоволення своїми товарами потреб людей і по ефективності виробничої діяльності. До факторів, що впливають на конкурентоспроможність підприємства, відносять: місткість конкретного ринку; легкість доступу на ринок; вид товару; однорідність ринку; конкурентні позиції підприємств, що вже працюють на даному ринку; можливих технічних нововведень в галузі.

Таким чином, конкурентоспроможність нероздільно пов'язана з поняттям конкурентоспроможності товару. Під останньою розуміють вирішальний чинник комерційного успіху підприємства в умовах конкуренції, який визначає можливість конкурувати на певному товарному ринку.

Конкурентоспроможність товарів є одним з показників конкурентоспроможності підприємства в цілому. Вона характеризує здатність товару бути придбаним на ринку серед товарів-конкурентів. Отже, конкурентоспроможність товару – це сукупність характеристик, що відрізняють його від товарів-аналогів за ступенем задоволення конкретних потреб індивідуального споживача, а також за рівнем витрат на його купівлю та подальше використання.

Що стосується конкурентоспроможності товару, то вона має ряд особливих властивостей:

- 1) визначається тільки у порівнянні з товарами конкурентів;
- 2) визначається тільки тими властивостями, які становлять помітну зацікавленість для споживачів;
- 3) особлива увага приділяється зниженню ціни споживання;
- 4) оцінка рівня конкурентоспроможності передбачає порівняння як однорідних, так і не однорідних товарів;
- 5) як ринкова категорія має динамічний та змінний характер.

Сучасні процеси вказують на загострення питань стосовно степеня втручання держави при створення найбільш сприятливого середовища для національних суб'єктів господарювання.

Для визначення перспектив України у відносинах з торговими партнерами варто проаналізувати процеси, що безпосередньо впливають на конкурентоспроможність.

З точки зору ресурсно-економічного потенціалу Україна посідає гідне місце за розмірами економіки порівняно з країнами-партнерами. Маючи вигідне економіко-географічне положення (центр Європи), вона володіє розгалуженими транспортними комунікаціями (авіаційним, автомобільним, залізничним, морським, річковим, трубопровідним та іншими видами транспорту). Успіх у нарощуванні ресурсу конкурентоспроможності нації полягає в забезпеченні ефективності роботи господарської одиниці в економіці, що поширює позитивний ефект на споріднені галузі.

Проте в практичній діяльності існує ряд перешкод щодо формування конкурентоспроможності національної економіки. До них можна віднести наступні:

- входування до світової економіки зі слабозвиненою економікою ;
- скорочення виробництва та робочих місць;
- розвиток і поширення «тіньової економіки»;
- вплив високоосвіченої робочої сили;
- низька якість і висока ціна національних товарів;
- нераціональна експортно-імпортна структура;
- висока залежність від імпорту;
- відсутність у національного виробника необхідних навичок і можливостей конкурентної боротьби з іноземними виробниками.

Саме ці та інші причини зумовлюють низький рівень конкурентоспроможності національної економіки, що означає регресивний розвиток продуктивних сил.

Крім цього, інвестиційний клімат в Україні залишається несприятливим для інвестиційної діяльності, яка є життєво важливою для підвищення конкурентоспроможності національної економіки; розширення внутрішнього ринку, зумовлене вступом України до СОТ, супроводжується зростанням конкуренції між національними та іноземними компаніями у сфері сільського господарства та виробництва продуктів харчування і споживчих товарів. Ринок сільськогосподарських товарів України на сьогодні не має значного експортного потенціалу. Разом з цим слід врахувати позитивний світовий досвід дотування

виробництва. Така ситуація ускладнює проникнення українських товарів на нові ринки, а також утримання наявних.

При підвищенні конкурентоспроможності національної економіки основна увага повинна приділятися забезпеченості факторами виробництва, які можуть використовуватися для розвитку і створення конкурентних переваг.

Висновки. Незважаючи на значні втрати ресурсів, науково-технологічного та кадрового потенціалу і часу, національна економіка ще має перспективи у досягненні міжнародної конкурентоспроможності в умовах інтеграції. Загалом підвищення конкурентоспроможності економіки та перехід на інноваційний шлях розвитку є ключовим завданням державної економічної політики, головна мета якої – створення передумов для вступу України в ЄС.

1. Иванов Ю.Б. Конкурентоспособность предприятия: оценка, диагностика, стратегия: научное издание / Ю.Б. Иванов. – Харьков: Изд.: ХНЭУ, 2004. – 256с.
2. Павлова В.А. Конкурентоспособность предприятия: оценка та стратегія забезпечення: монографія / В.А.Павлова. – Д.: Узд-во ДУЕП, 2006. – 276с.
3. Портер М.Э. Конкуренция / М.Э. Портер: пер с англ. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2000. – 495с.
4. Купринюк С. Оцінка конкурентоспроможності економіки України / С.Купринюк // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – №1. – С. 102–110.